

Tips & knep för undervisning utanför klassrummet

Det här häftet finns att ladda ner som PDF under kurssidan TUFF på Södertörns Folkhögskolas hemsida, www.sodertorn.fhsk.se. Du får gärna ladda ner och skriva ut det.

Häftet är finansierat av Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) som en särskild satsning och är producerat av Teckenspråksutbildning för föräldrar (TUFF) på Södertörns Folkhögskola.

Arbetsgrupp: Åsa Ulemark, Peter Hegethorn och Anna Hein

Redaktör: Ylva Nordgren

Illustrationer: Sara Domström

Tryck: EO Grafiska AB

Syftet med häftet

Det här häftet är tänkt att fungera som ett stöd för dig som teckenspråklärare i utomhuspedagogikens didaktik. Upplevelsebaserad undervisning i vardagsnära miljöer ger goda förutsättningar för kunskapsinhämtning eftersom alla sinnen aktiveras. Syftet med häftet är därför att ge dig inspiration till planering, genomförande och uppföljning av lektioner utanför det traditionella klassrummet.

Teckenspråksutbildning för föräldrar (TUFF) på Södertörns Folkhögskola har länge använt sig av utomhuspedagogik och har därmed god vana av att planera, genomföra och slutföra undervisning utanför klassrummet. Ta gärna del av litteraturförslagen i slutet av häftet för vidare läsning.

Tips & knep för undervisning utanför klassrummet utgår från de kunskapsmål som finns i ramkursplanen för TUFF, fastställda av Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Häftet kan således anpassas till bas-, fortsättnings- eller fördjupningsnivå.

Förberedelser

Förberedelse innebär att du som lärare funderar på vilken miljö som skulle vara lämplig för utomhuspedagogik. I samhället finns det ett stort utbud av olika slags miljöer som är lämpliga. Det fungerar bra att söka efter sevärdheter, parker, bibliotek, m.m. på internet. Att undervisa utanför klassrummet innebär flexibilitet, i och med att det finns flera olika miljöer som passar för undervisning och som på ett enkelt sätt kan kopplas till kursplanen för teckenspråksundervisning.

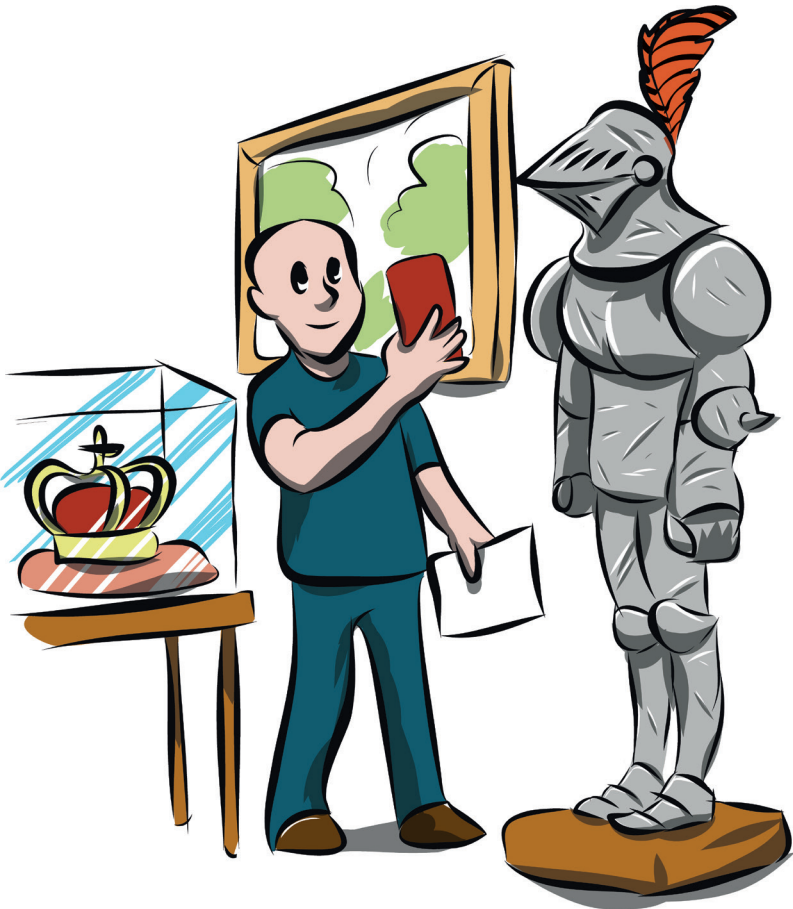
Lämpliga platser och miljöer:

- Möbelaffär/möbelvaruhus
- Djurpark/nöjespark
- Museum
- Kollektivtrafik
- Promenader/stadsvandringar
- Större mataffär/saluhall
- Bibliotek
- Köpcentrum
- Cafeteria

Checklista för förberedelser

Bestäm dig först för vilken typ av lektion det ska bli, eftersom det påverkar vilken miljö som undervisningen kan ske i.

När du sedan har hittat en plats som motsvarar syftet med lektionen kan du börja med de övriga förberedelserna. Förberedelserna är en viktig del av arbetet och ju mer du vet om platsen desto lättare kommer du att kunna planera undervisningen.

Här följer en checklista som du kan använda under förberedelsen.

- **Sök på internet** efter information om platsen som du önskar undervisa på. Generell information, karta, kontaktuppgifter, inträde och vad som finns att se kan du oftast hitta online.
- **Kontakta den ansvarige för platsen** i förväg och tala om att du kommer dit med en grupp. Det här är bra eftersom du kan undvika långa köer och oftast kan ni gå in via en speciell ingång som grupp. Du kan även ställa frågor om öppettider, tillgänglighet, mat och så vidare.

- **Gör studiebesök** på platsen innan för att få en uppfattning om vad som finns i den miljön. Då kan du även få inspiration till vilka övningar som passar bra just där. Det är dessutom bra att känna till lokalen, föremålen och vilka avdelningar som finns.

□ **Gör en teckenlista** på temat som finns i undervisningsmiljön. Du kan även göra övningsblad eller en beskrivning på vad uppgifterna ska innehålla till kursdeltagarna. Instruktioner på papper är bra för minnets skull.

□ **Förbered materialet** som ska användas på platsen. Mest vanligt är papper, penna och mobiltelefon för att få tillgång till bland annat digitala teckenspråkslexikon.

□ **Om syftet är** att göra kommunikationsövningar så är ämnes- och frågekort uppskattade att ta med.

□ **Förbered några utvärderingsfrågor** som deltagarna kan svara på vid slutet av lektionen. Svaren på frågorna kan du sedan använda för att förbättra lektionen till nästa gång.

Planera undervisningen

När du planerar undervisning utanför klassrummet är det bra att utgå från kursplanen och syftet med undervisningen, då det är av betydelse i den miljö du väljer att undervisa i.

Kommunikations- och konversationsövningar passar till exempel utmärkt under en teckenspråkspromenad, där du och kursdeltagarna promenerar och samtalar på teckenspråk. Syftet är då bland annat att konversera, både att använda och förstå teckenspråk samt att öka på med nya tecken till teckenförrådet.

Ta gärna hjälp av de här frågeställningarna för att komma igång med planeringen:

- Vilket syfte har du med lektionen?
- Vilken undervisningsmetod vill du använda?
- Vilket undervisningsmaterial kan kopplas till syftet i miljön?
- Vilka övningar passar bra till lektionen i den miljön?
- Vad behövs till lektionen?

Material som ofta behövs i undervisningen är bl.a. följande:

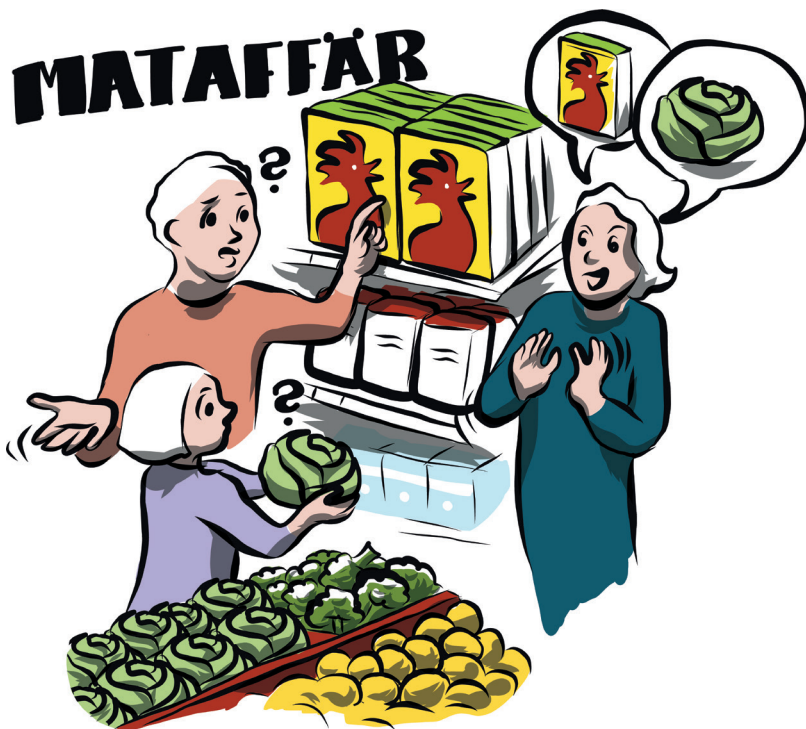
- Teckenlista
- Anteckningspapper
- Mobiltelefon
- Konversationskort
- Övningsblad
- Pennor
- Ämneskort
- Frågekort

Övningar

Här följer exempel på praktiska övningar. Tänk på att du kan anpassa övningarna till vilken nivå som kursdeltagarna är på.

Innan lektionen börjar är det bra om du har en genomgång av lektionens upplägg. Då kan du berätta om syftet med lektionen, vad som ska göras och hur det ska gå till. Du kan berätta om övningarna och om kursdeltagarna ska göra övningarna självständigt, i par eller i grupp.

Övning 1: Direktmetoden – att peka, ge tecken och peka igen

Direktmetoden är bra att använda till basnivån. Genom att peka på de olika varorna i en mataffär eller saluhall får kursdeltagarna tecken till dem.

Övningen kan också anpassas till fortsättnings- och fördjupningsnivån, genom att kursdeltagarna får berätta om vad en vara används till och beskriva hur man använder den.

Övning 2: Översättning – att bearbeta text till teckenspråk

På ett bibliotek finns mängder av olika typer av litteratur som passar de allra flesta kursdeltagare på alla nivåerna. Enkla bildböcker, sagor och faktatexter passar till basnivån, medan lite längre sagor, berättelser och faktatexter passar fortsättnings- och fördjupningsnivåerna. Här kan övningarna varieras lite.

Kursdeltagarna får bearbeta texten och översätta till svenskt teckenspråk, på så vis utökas teckenförrådet och kursdeltagarna får också prova på att teckna olika stilar.

Övning 3: Gruppövning eller övning i par – att gemensamt göra en övning

När du reser i kollektivtrafiken tillsammans med kursdeltagare ges möjligheter till dialoger, att berätta om vad man ser i det fordon som man åker i, vad som finns utanför, peka på skyltar och ge tecken eller öva på att bokstavera namnen på stationerna med handalfabetet.

Denna övning passar till alla nivåer.

Övning 3: Redovisning – att berätta

Lektioner förlagda på djurparker eller nöjesparker fungerar bra för den här typen av övning.

Kursdeltagarna väljer ut fakta att översätta från text till teckenspråk, bearbetar texten och övar på att teckna en sammanfattning av texten.

Kursdeltagaren presenterar sedan sin fakta till övriga som avläser och antecknar nya tecken. Därefter kan övriga kursdeltagare ställa frågor om faktauppgifterna och även om tecken som har använts. Övningen kan anpassas till alla nivåer.

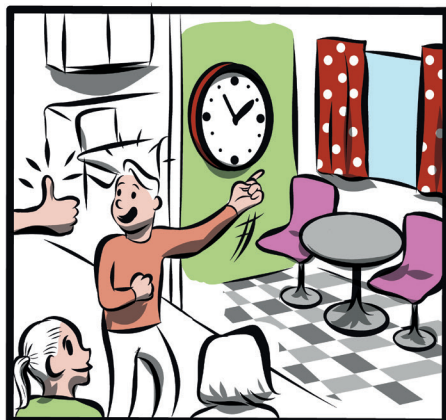
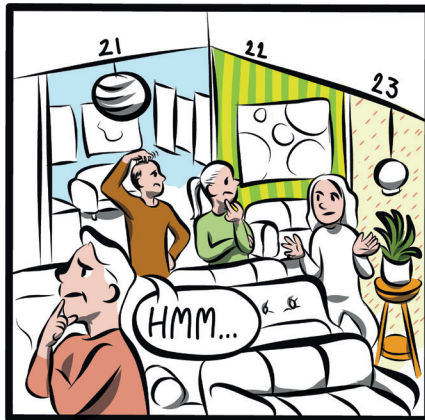

Övning 4: Beskriva – att kunna beskriva händelseförlopp, saker eller miljö

Besök ett möbelvaruhus. Alla kursdeltagare får i uppgift att söka upp varsitt inrett ”rum”. Inne i det valda rummet ska kursdeltagaren öva på att beskriva rummet, vad som finns i det, former och färger, möblernas placering och så vidare.

Därefter möts alla upp igen och då ska kursdeltagarna turas om att beskriva sina ”rum”. Övriga kursdeltagare som avläser ska kunna känna igen det rummet som har beskrivits.

Detsamma går att göra med enskilda föremål, istället för hela ”rum”.

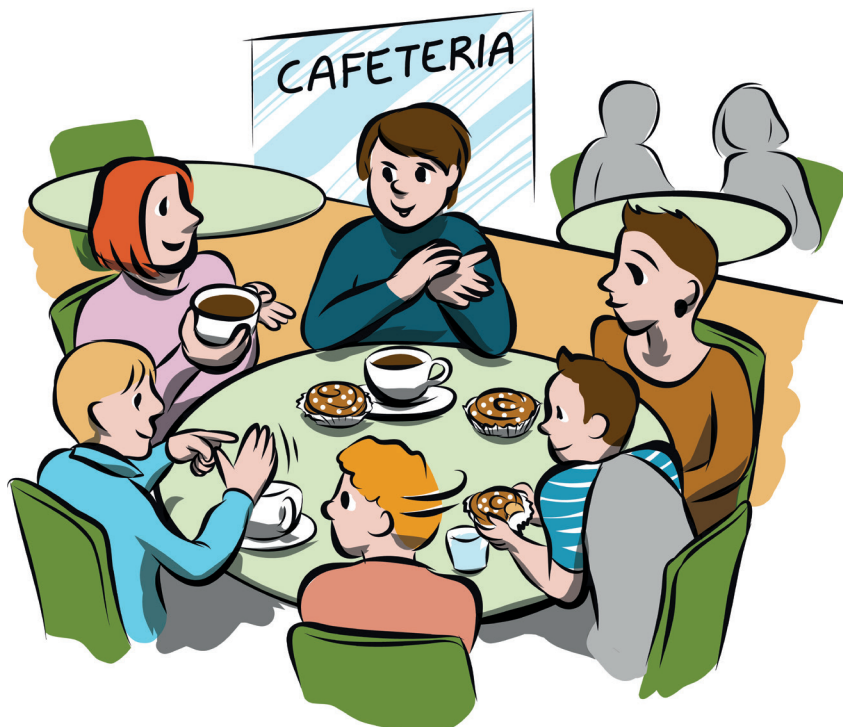

Övning 5: Konversationer – att föra dialoger

När du umgås med kursdeltagare i en cafémiljö ges möjligheter till dialoger, både i styrda och i fria ämnen.

Fråge- eller ämneskort är bra att använda för att samtala om.

Denna övning passar till alla nivåer.

Uppföljning

När lektionen avslutas är det bra att följa upp. Det gör du genom att först sammanfatta lektionen och ge återkoppling till kursdeltagarnas funderingar.

Sedan kan du låta kursdeltagarna få svara på utvärderingsfrågorna som du har förberett. På så sätt får du veta mer om vad kursdeltagarna tyckt om kursupplägget, miljön, övningarna och materialet. Därmed får du möjlighet att utveckla pedagogiken.

Nu är det din tur!

Nu är det dags för dig att planera din egen undervisning utanför klassrummet. På häftets resterande sidor hittar du utrymme för din egen planering, med tomma checklistor, stödfrågor och utvärderingsfrågor.

Lycka till med din planering och undervisning!

Dina förberedelser

Vilket syfte har du med din lektion?

.....

.....

.....

.....

Vilken eller vilka miljöer passar ditt syfte med lektionen?

.....

.....

.....

.....

.....

Din checklista för förberedelser

Här har du möjlighet att göra din egen checklista med vad du behöver göra innan du planerar själva undervisningen.

Tänk på att ju mer du vet om platsen eller miljön, desto enklare kommer du att kunna planera undervisning.

Det här ska jag göra:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Planera din undervisning

Vilken undervisningsmetod vill du använda under lektionen?

.....

.....

.....

.....

Vilket undervisningsmaterial kan kopplas till syftet i den miljö du har valt?

.....

.....

.....

.....

Vilka övningar passar bra till lektionen i miljön du har valt?

.....

.....

.....

.....

Det här materialet behövs till lektionen:

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

Utvärderingsfrågor

Vilka frågor till deltagarna skulle hjälpa dig att förbättra undervisningen?

1.
2.
3.

Det här tar jag med mig till nästa lektionsplanering:

.....

.....

.....

.....

Litteraturförslag

Brugge, B., Glantz, M. & Sandell, K. (2007). *Friluftslivets pedagogik: för kunskap, känsla och livskvalitet*.

Avdelningen för teckenspråk, Institutionen för lingvistik vid Stockholms universitet. (2008). *Svenskt teckenspråkslexikon*. <https://teckensprakslexikon.su.se>

Berke, M. (2013). *Reading books with young deaf children: Strategies for mediating between American Sign language and English*. *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, Volume 18, Issue 3, 1 July 2013.

Strömberg, S. (2014). *TUFF för nyanlända svenskar*. Om teckenspråksundervisning för föräldrar med utländsk härkomst. Publikation av Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)

Ulemark, Å., Wetrén L. och Lundquist, E. (2018). *Tips & knep för tidigt samspel och kommunikation*. Publikation av Teckenspråksutbildning för föräldrar (TUFF) på Södertörns Folkhögskola

SÖDERTÖRNS

FOLKHÖGSKOLA

www.sodertorn.fhsk.se | www.spsm.se
info@sodertorn.fhsk.se | info@tuffkurs.nu